

Sterkur Stöðvarfjörður

Ársskýrsla 2023

Valborg Ösp Árnadóttir Warén

BYGGÐASTOFNUN

Efnisyfirlit

Markmið og tilgangur verkefnis í Brothættum byggðum	2
Inngangur	3
Verkefnisstjórn	4
Verkefnið	6
Meginmarkmið og starfsmarkmið Sterks Stöðvarfjarðar – Stöðumat	6
Meginmarkmið 1: Fyrirmyndar umhverfi	7
Meginmarkmið 2: Samheldið samfélag	9
Meginmarkmið 3: Öflugt atvinnulíf	11
Meginmarkmið 4: Sterkir innviðir	13
Styrkir 2023	15
Staða styrkra verkefna frá 2022	17
Stöðvarfjörður í fréttum 2023	18
Hugleiðingar verkefnisstjóra	19

Markmið og tilgangur verkefnis í Brothættum byggðum

Markmiðið með Brothættum byggðum er að stöðva viðvarandi fólksfækkun í smærri byggðakjörnum og í sveitum landsins. Verkefnið er unnið með því að fá fram skoðanir íbúanna sjálfra á framtíðarmöguleikum heimabyggðarinnar og leita lausna á þeirra forsendum í samvinnu við ríkisvaldið, landshlutasamtök, atvinnuþróunarfélag, viðkomandi sveitarfélags, brottflutta íbúa og aðra. Undirmerkið verkefnisins eru þessi:

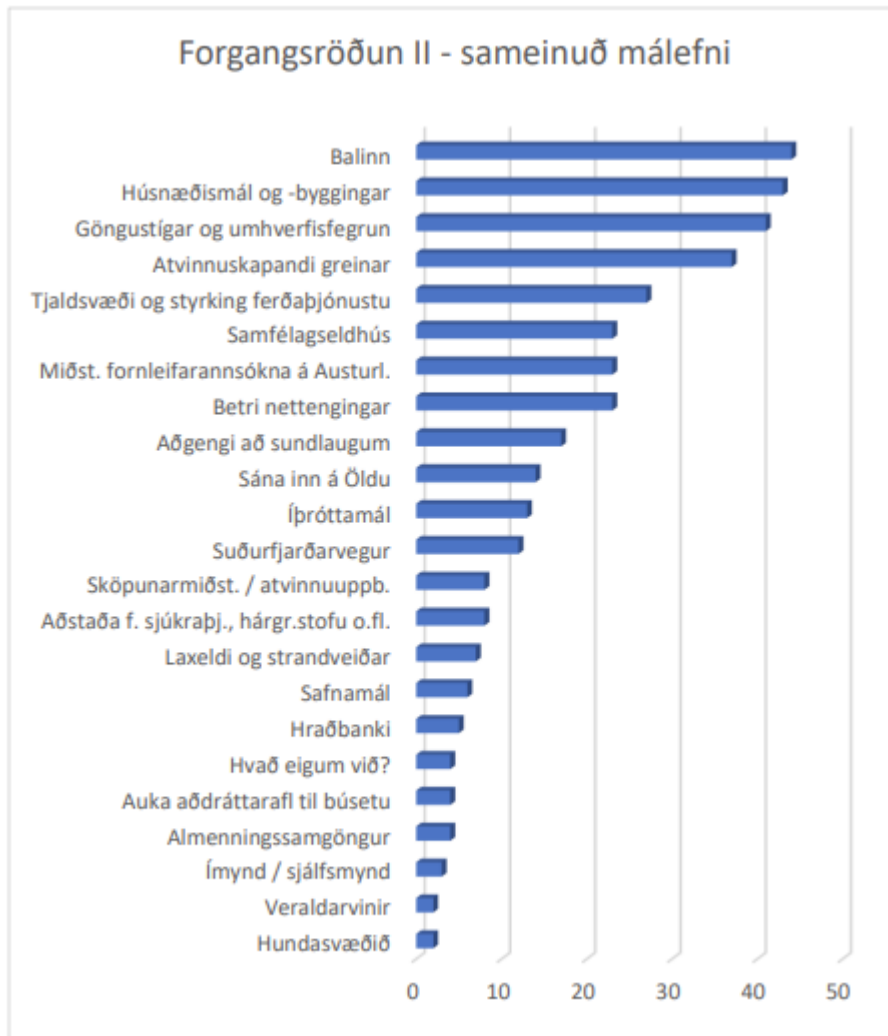
- Að auka viðnámsþrótt brothættra byggðarlaga gegn hnignun svo sem fólksfækkun, skekktri aldersdreifingu og áföllum í atvinnulífi.
- Að virkja frumkvæði og samtakamátt íbúa og auka vitund þeirra um eigin þátt í þróun samfélagsins.
- Að gefa íbúum kost á að taka þátt í forgangsörðun málefna.
- Að stilla saman strengi ríkis, sveitarfélags, opinberra stofnana, atvinnulífs og íbúa í ákvörðunum sem varða viðkomandi byggðarlag.
- Að nýta verkefnið til að vekja athygli á viðfangsefnum sem eiga við í fleiru en einu byggðarlagi og leita lausna á þeim í samstarfi við stjórnvöld og aðra hagsmunaaðila.

Mynd 1 Hreinsunardagur 30.apríl 2023

Inngangur

Stöðvarfjörður hóf þátttöku sína í byggðarþróunarverkefninu Brothættar byggðir í mars 2022. Þá var haldið vel heppnað íbúabing í blíðskaparveðri og var þátttaka íbúa góð. Á íbúabinginu komu fram helstu málefni sem brunnu á íbúum, ásamt því að stefna verkefnisins var gróflega mótuð. Fulltrúar íbúa í verkefnisstjórn voru kosnir og forgangsröðun verkefna var skilgreind eftir kosningu íbúa um þau málefni sem skiptu þau mestu máli.

Forgangsröðun íbúabings.

Verkefnisstjórn

Verkefnisstjórn er skipuð fulltrúum samstarfsaðila um verkefnið, það er Fjarðabyggð, Samband sveitarfélaga á Austurlandi (SSA), Austurbrú, íbúum og Bygðastofnun.

Í verkefnisstjórn Sterks Stöðvarfjarðar sitja eftirtaldir aðilar:

- **Alda Marín Kristinsdóttir, verkefnisstjóri hjá Austurbrú**
- **Bjarni Stefán Vilhjálmsson, fulltrúi íbúa**
- **Bryngeir Ágúst Margeirsson, fulltrúi íbúa**
- **Helga Harðardóttir, sérfræðingur hjá Bygðastofnun**
- **Kristján Þ. Halldórsson, sérfræðingur hjá Bygðastofnun**
- **Stefán Þór Eysteinnsson, fulltrúi Fjarðabyggðar**
- **Valgeir Ægir Ingólfsson, fulltrúi Fjarðabyggðar**

Verkefnisstjóri er Valborg Ösp Árnadóttir Warén.

Verkefnisstjórn fundaði sjö sinnum í gegnum fjarfundarbúnaðinn Teams á árinu, auk þess að halda tvo fjarfundi í tengslum við úthlutanir úr Frumkvæðissjóði verkefnisins. Öll stjórnin hittist á Stöðvarfirði þann 6.september og fengu að skoða nokkur verkefni sem hlutu styrk úr sjóðnum á árinu 2022. Þann sama dag var haldinn íbúafundur þar sem farið var yfir stöðu starfsmarkmiða sem eru tilgreind í verkefnisáætlun. Einnig var farið yfir fyrsta ár Stöðvarfjarðar í verkefninu og íbúar fengu kost á því að koma með athugasemdir og tillögur að uppfærslu verkefnisáætlunar. Heppnaðist fundurinn vel og var mæting mjög góð.

Íbúafundur var haldinn 3. maí um afmörkuð málefni. Að þessu sinni var fundað um framtíðarstaðsetningu á tjaldsvæði bæjarins og lögð var fram hugmynd um nýtingu á Balanum. Umræðupunktum frá þeim fundi var komið áfram til Fjarðabyggðar til áframhaldandi vinnu.

Mynd 2 - 4: Íbúafundir

Verkefnið

Sterkur Stöðvarfjörður byggir á verkefnislýsingu sem unnin hefur verið á vegum Bygðastofnunar fyrir verkefnið Brothættar byggðir. Eins og áður hefur komið fram, þá er meginmarkmið verkefnisins að stöðva viðvarandi fólksfækkun í smærri byggðakjörnum og í sveitum landsins. Sérstaða verkefnisins er fólgin í virkri þátttöku íbúa og víðtæku samstarfi stjórnkerfis og stöðstofnana við viðkomandi samfélag. Í hverju verkefni, það er hverri brothættari byggð, er mótuð skýr framtíðarsýn, markmið og verkefnisáætlun og unnið samkvæmt áfangaskiptu verklagi Brothættra byggða. Verkefni sem sett eru fram eru afrakstur íbúapings, vinnu verkefnisstjórnar og niðurstaða íbúafundar. Meginmarkmið Sterks Stöðvarfjarðar eru fjögur ásamt starfsmarkmiðum sem eru vel skilgreind, með skýran tímaramma og ábyrgðaraðila.

Meginmarkmið og starfsmarkmið Sterks Stöðvarfjarðar – Stöðumat

Markmið Sterks Stöðvarfjarðar eru sett fram í fjórum meginmarkmiðum ásamt framtíðarsýn til næstu þriggja ára, sem hljóðar svo:

Stöðvarfjörður iðar af mannlífi og íbúar á öllum aldri eru virkir þátttakendur í samfélaginu. Atvinnulíf er öflugt og störfum hefur fjölgað, hvort sem það eru störf í bænum eða óstaðbundin störf. Íbúum hefur fjölgað og Stöðvarfjörður er þekktur sem fjölskylduvænt og gott samfélag sem tekur vel á móti nýbúum. Stöðvarfjörður hefur byggst upp sem eftirsóttur ferðamannastaður og menningar- og nýsköpunarbær og í þorpínu er næg gisting og þjónusta ásamt fjölbreyttum möguleikum til afþreyingar. Balinn er orðinn að skjólgóðu og notalegu útivistarsvæði fyrir fjölskyldur. Svæðið er gróið og fallegt og þar er nýr leikvöllur með leiktækjum og afþreyingu fyrir allan aldur. Miðbærinn hefur byggst upp og hefur fallega og snyrtilega ásýnd. Húsin í þorpínu eru falleg og þeim er vel við haldið. Það liggur góður og breiður vegur inn í fjörðinn og út í þorp.

Verkefnisáætlun¹ er einnig tengd heimsmarkmiðum Sameinuðu Þjóðanna og eru viðeigandi heimsmarkmið skilgreind við hvert meginmarkmið.

Meginmarkmiðin fjögur eru:

- Fyrirmyndar umhverfi
- Samheldið samfélag
- Öflugt atvinnulíf
- Sterkir innviðir

Starfsmarkmið þessara meginmarkmiða eru samtals 44 og eru fjölbreytt og ná til allra þátta samfélagsins.

Hér fyrir neðan eru starfsmarkmið hvers meginmarkmiðs og staða þeirra skilgreind. Sú skilgreining byggir á huglægu mati verkefnisstjóra.

¹ https://www.byggdastofnun.is/static/files/Brothaettar_byggdir/Stodvarfjordur/sterkur-stodvarfjordur-markmid-og-framtidasyn.pdf

Meginmarkmið 1: Fyrirmyndar umhverfi

Starfsmarkmið	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar	Markmiði lokið skv. verkefnisáætlun
1.1 Farið verði í hugmynda- vinnu með virku samstarfi íbúa og sveitarfélags um nýtingu á Balanum.						Lokið	Vor 2023
1.2 Uppbygging hafin á Balanum og fyrstu áföngum lokið 2023.							Lok árs 2023
1.3 Átak í gerð göngu – og hjólástíga. A.m.k. tvær nýjar leiðir verði tilbúnar haustið 2025.							Haust 2025
1.4 Útgáfa á göngukorti eða rafrænni leiðsögn um Stöðvarfirð og nágrenni.							Lok árs 2023
1.5 Árlegir hreinsunardagar. Úrbóttaganga.						Lokið 2023	Vor 2023
1.6 Íbúafundur og hugmyndavinna um hvernig miðbæ er ákjósanlegast að hafa á Stöðvarfirði.						Verður haldinn fyrir vor '24	Vor 2023
1.7 Kannaður verður grundvöllur fyrir því að haldið verði áfram með verkefnið Skúlpúraslóð.						Ekki hafin vinna við þetta markmið	Sumar 2023
1.8 Skoðaður verður sá möguleiki að sett verði útilíkamsræktartæki við vinsælar gönguleiðir.							Vor 2024
1.9 Greining gerð á hundasvæði.						Lokið	Lok árs 2023
1.10 Göngustígum á Stöðvarfirði og í grennd við þorpið verði viðhaldið og vinna kláruð við endurbætur eftir því sem við á.							Lok árs 2024
1.11 Gangstéttir kláraðar og bætt þar sem vantar.							Lok árs 2024
1.12 Kannaðir verði möguleikar á aðgerðum í orkusparnaði fyrir íbúðarhúsnæði.						Í vinnslu	Lok árs 2023

1.1 Hugmyndavinna um nýtingu á Balanum: Eftir íbúafund nóvember 2022 teiknaði Verkfræðistofan Efla upp hugmynd sem var svo lögð fram til kynningar á öðrum íbúafundi þann 3.maí. Sú hugmynd var samþykkt af íbúum og send svo áfram til Fjarðabyggðar til áframhaldandi vinnu.

1.2 Uppbygging á Balanum hafin og fyrsta áfanga lokið í lok árs 2023: Það þarf að gera aðalskipulag fyrir þetta miðsvæði á Stöðvarfirði og var fjármagn tryggt fyrir það verkefni í fjárhagsáætlun sveitarfélagsins fyrir árið 2024.

1.3 Átak í gerð göngu – og hjólastíga. A.m.k. tvær nýjar leiðir verði tilbúnar haustið 2025: Þrjár göngustígar voru lagðir sumarið 2023.

1.4 Útgáfa á göngukorti eða rafrænni leiðsögn um Stöðvarfjörð og nágrenni: Íbúasamtök Stöðvarfjarðar fengu styrk frá Frumkvæðissjóði 2023 til þess að hefja undirbúning á rafrænu göngukorti um Stöðvarfjörð.

1.5 Árlegir hreinsunardagar: Árlegt stafsmarkmið. Hreinsunardagur var haldinn í enda apríl og mættu um 40% íbúa og hreinsuðu bæinn. Eftir það var íbúum boðið í grill í blíðskaparveðri.

1.10 Göngustígum viðhaldið: Það hefur verið unnið að því að bæta göngustíga innanbæjar í grennd við grunnskóla Stöðvarfjarðar.

1.9 Greining á hundasvæði Stöðvarfjarðar: Nokkrir íbúar Stöðvarfjarðar tóku sig saman og þarfagreindu núverandi hundasvæði sem er núna opið svæði í órækt. Verkefnisstjóri vann minnisblað fyrir íbúa til að senda áfram til Fjarðabyggðar um málefnið. Er það minnisblað í höndum þessa vinnuhóps íbúa og á þeirra ábyrgð að senda inn til Fjarðabyggðar ef vilji er fyrir því.

1.12 Kannaðir verði möguleikar á aðgerðum í orkusparnaði fyrir íbúðarhúsnæði fyrir lok árs 2023: Í lok nóvember var sendur tölvupóstur til íbúa Stöðvarfjarðar og þeim kynntur styrkur Orkustofnunar til kaupa og uppsetningar á varmadælum á köldum svæðum. Áhugi er mikill á meðal húseiganda og byrjað er að kanna hvort hægt sé að fá tilboð hjá fyrirtækjum sem sérhæfa sig í uppsetningu á varmadælum í innkaupum og vinnu við uppsetningu.

Mynd 5: Göngustígagerð norðan við Stöðvarfjörð

Meginmarkmið 2: Samheldið samfélag							
Starfsmarkmið	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar	Markmiði lokið skv. verkefnisáætlun
2.1 Virkja fjarbúa og stofna félag brottfluttra Stöðfirðinga.						Lokið	Lok árs 2022
2.2 Kanna grundvöll fyrir leigu-miðlun fyrir íbúðir sem ekki eru í heilsárs notkun.						Lokið	Vor 2023
2.3 Athuga þörf og fýsileika á húsnæðiskostum fyrir aldraða, svo sem þjónustuíbúðum, dvalar-heimili og minni raðhúsum							Lok árs 2023
2.4 Sveitarfélagið skoði möguleika á ýmsum fjárhagslegum aðgerðum, til dæmis að fella niður eða gefa afslátt af opinberum gjöldum í því skyni að laða að nýja íbúa, fyrirtæki og fjárfesta							Lok árs 2024
2.5 Kannaðir verði möguleikar á breytingu á opnunartíma sundlaugar með tilraunaverkefni í þeim tilgangi að koma til móts við þarfir notenda og auka nýtingu á sundlauginni.						Athuga með fyrir '24	Sumar 2023
2.6 Kannaður verði grundvöllur fyrir lækun orkukostnaðar í rekstri sundlaugar.						Ekki hafin vinna við þetta markmið	Lok árs 2023
2.7 Finna leiðir til að styrkja rekstur verslunar frekar til framtíðar, meðal annars með aðgerðum Byggðaáætlunar (A9).							Haust 2022
2.8 Aðstaða við Ölduna verði bætt.							Lok árs 2024
2.9 Tryggja þeim sem þess óska aðgang að raunfærnimati byggðu á starfsreynslu, sem og náms- og starfsráðgjöf.						Boðið verður upp á árlega	Haust 2022
2.10 Í samstarfi við stjórn Ungmennafélagsins Súlunnar verði leitað leiða til þess að efla íþróttastarf félagsins.						Endurskoðað árlega	Lok árs 2022
2.11 Kortlagning á þörfum íbúa fyrir afþreyingu og félagsstarf og hvernig hægt er að mæta þeim.						Endurskoðað árlega	Lok árs 2022

2.1 Virkja fjarbúa og stofna félag brottfluttra Stöðfirðinga: Verkefnisstjóri stofnaði hóp á Facebook og hefur brottfluttum Stöðfirðingum og öðrum velunnurum staðarins verið boðið í þann hóp. Meðlimum hefur verið haldið upplýstum um gang mála og þeir hvattir til að taka þátt í verkefnum. Ekki hefur komið fram áhugi á að stofna formlegt félag en tvær umsóknir bárust í frumkvæðissjóðinn í ár frá brottfluttum Stöðfirðingum og áhugi á verkefninu Sterkum Stöðvarfirði er töluverður í þessum hópi.

2.2 Kanna grundvöll fyrir leigumiðlun fyrir íbúðir sem ekki eru í heilsárs notkun: Aflað var upplýsinga varðandi eigendur húsnæðis sem ekki er í heilsársnotkun og kannaður áhugi á þessu markmiði. Í ljós kom að eigendur höfðu ekki áhuga á að stofna eiginlegt félag eða leigumiðlun.

2.3 Athuga þörf og fýsileika á húsnæðiskostum fyrir aldraða, svo sem þjónustuíbúðum, dvalarheimili og minni raðhúsum fyrir lok árs 2023. Það hefur verið haldinn einn fundur með Jaspis, félagi eldri borgara á Stöðvarfirði til að ræða þetta starfsmarkmið. Einnig var kynning á verkefni sem ráðist var í, á Egilsstöðum en þar er félag eldri borgara að byggja húsnæði á eigin kostnað. Þetta starfsmarkmið krefst áframhaldandi samtals en fyrstu skref hafa verið stigin.

2.5 Tilraunaverkefni með opnunartíma sundlaugar: Það var ekki ráðist í þetta tilraunaverkefni í ár en verkefnisstjóri sendi inn beiðni til Fjarðabyggðar til að kanna grundvöll fyrir lengri opnunartíma fyrir sumarið 2024.

2.7 Finna leiðir til að styrkja rekstur verslunar frekar til framtíðar, meðal annars með aðgerðum Byggðaáætlunar (A9): Verslunin hér á Stöðvarfirði var seld í febrúar 2023 en ekki hefur verið opnuð búið síðan þá. Hópur af áhugasömum íbúum er að vinna í því að koma verslun aftur í þorpið. Það var sótt um í A9 í byggðaáætlun stjórnvalda en ekki var veittur styrkur til Stöðvarfjarðar að þessu sinni.

2.9 Tryggja þeim sem þess óska aðgang að raunfærnimati byggðu á starfsreynslu, sem og náms- og starfsráðgjöf: Í haust var þessi þjónusta kynnt fyrir íbúum Stöðvarfjarðar þó að engin hafi nýtt sér hana í ár.

2.10 Efla íþróttastarf Súlunnar: Stjórn Súlunnar fundaði með stjórn íþróttafélagsins á Breiðdalsvík til að kanna grundvöll fyrir samstarfi þar á milli. Á Stöðvarfirði er boðið upp á fimleikatíma fyrir börn og fullorðna ásamt því að zumba kennari kemur reglulega og heldur námskeið.

2.11 Afþreying og félagsstarf íbúa: Boðið hefur verið upp á jólgagöngu í ár, Áhugamannafélagið Stuðfirðingur fékk styrk úr frumkvæðissjóðnum í ár til að kaupa pílubúnað, lagfæra billjard borð og fjárfest var í bingóbúnaði. Allt þetta er til staðar á Café Saxa fyrir gesti og íbúa Stöðvarfjarðar, þeim að kostnaðarlausu. Það sem stendur okkur fyrir þrifum er aðstöðuleysi fyrir margar hugmyndir sem bíða eftir því að komast á fullt skrið.

Meginmarkmið 3: Öflugt atvinnulíf

Starfsmarkmið	0%	25%	50 %	75%	100%	Skýringar	Markmiði lokið skv. verkefnisáætlun
3.1 Komið á opinberu starfi á Stöðvarfirði.							Lok árs 2024
3.2 Unnið verði að því að koma á fót aðstöðu fyrir óstaðbundin störf á Stöðvarfirði.							Lok árs 2024
3.3 Kanna grundvöll fyrir stofnun á vottuðu framleiðslueldhús.						Lokið	Lok árs 2023
3.4 Kanna grundvöll þess að koma á fót miðstöð fornleifarannsókna á Austurlandi, staðsettri á Stöðvarfirði.							Lok árs 2024
3.5 Styrkja stöðu Stöðvarfjarðar sem safnabæjar og tekið verði upp samstarf við Safnastjórn Fjarðabyggðar um eflingu safnastarfs og fjölgun tengdra starfa á Stöðvarfirði.							Lok árs 2024
3.6 Skoðaður verður grundvöllur þess að setja upp sýningu um fornleifar á Stöðvarfirði.							Lok árs 2025
3.7 Greina þörf fyrir sameiginlegt vörumerki eða „skjaldarmerki“ sem gæti nýst í markaðssetningu á vörum framleiddum á Stöðvarfirði.							Lok árs 2023
3.8 Efla Sköpunarmiðstöðina með því að auka samstarf milli íbúa og forsvarsmanna með hugarflugsfundum og heimsóknum.						Lokið	Lok árs 2023
3.9 Virkja íbúa og aðra áhugasama til þess að halda námskeið út frá þekkingu og aðstöðu.							Lok árs 2023
3.10 Að minnsta kosti eitt nýsköpunar- og/eða þróunarverkefni tengt atvinnulífi á Stöðvarfirði verði komið til framkvæmda.							Lok árs 2024
3.11 Kannaður verði möguleiki á samningi um sértækt Aflamark Byggðastofnunar.							Lok árs 2024

3.2 Unnið verði að því að koma á fót aðstöðu fyrir óstaðbundin störf á Stöðvarfirði fyrir lok árs 2024:

Á efri hæð Sköpunarmiðstöðvarinnar er búið að taka fá rými þar sem eiga að koma skrifstofur og fundaraðstaða fyrir einstaklinga sem vinna í fjarvinnu. Þetta rými er tilbúið til innréttinga, það er búið að setja nýja glugga, loft og gólf en eins og staðan er núna er þetta stór geimur sem þarf að vinna betur að.

3.3 Kanna grundvöll fyrir stofnun á vottuðu framleiðslueldhúsi fyrir smáframleiðendur: Það er búið að teikna upp 90 m² rými innan Sköpunarmiðstöðvarinnar undir iðnaðareldhúsi. Einnig er búið að ráða verkefnisstjóra til að halda utan um verkefnið. Að endingu er komið nafn á eldhúsið Fræ Sköpunareldhús og er í vinnslu að stofna formlegan rekstur utan um verkefnið. Strax á nýju ári, 2024 verður byrjað að brjóta niður vegg og fara í þá iðnaðarvinnu sem þarf til hægt sé að byrja að innrétta eldhúsið.

3.4 Kanna grundvöll þess að koma á fót miðstöð fornleifarannsókna á Austurlandi: Áhugahópur um fornleifarannsóknir á Stöð fékk styrk úr Frumkvæðissjóði Sterks Stöðvarfjarðar til þess að efla sýnileika á þeim rannsóknum sem fara fram inn á Stöð og tókst vel til. Ekki er komið á formlegt samtal um kjarna þessa starfsmarkmiðs en með auknum sýnileika verður auðveldara að hefja það samtal.

3.7 Greina þörf fyrir sameiginlegt vörumerki eða „skjaldarmerki“ sem gæti nýst í markaðssetningu á vörum framleiddum á Stöðvarfirði fyrir lok árs 2023: Í tengslum við þarfagreiningu og skipulag á iðnaðareldhúsinu, var fengin hönnuður til að teikna upp merki eldhússins, sem mun heita Fræ Sköpunareldhús. Það á þó eftir að hefja það samtal hvort að framleiðendur muni nota það til þess að merkja sínar vörur.

3.8 Efla Sköpunarmiðstöðina með því að auka samstarf milli íbúa og forsvarsmanna með hugarflugfundum og heimsóknum: Í byrjun þessa árs var ákveðið af forsvarsmönnum Sköpunarmiðstöðvarinnar að hafa opið hús einu sinni í mánuði og sýna verk eftir þá listamenn sem dvöldu í miðstöðinni. Ágætlega hefur verið mætt á þessi opnu hús. Byrjað er að hólfa niður rými innanhús í miðstöðinni svo að áhugasamir geti farið að leigja rými undir vinnu sína.

3.9 Virkja íbúa og aðra áhugasama til þess að halda námskeið út frá þekkingu og aðstöðu fyrir lok árs 2023: Golfklúbbur Stöðvarfjarðar fékk styrk úr Frumkvæðissjóði Sterks Stöðvarfjarðar í ár til kaupa á golfhermi. Ætlunin er að halda námskeið fyrir áhugasama sem og að bæta aðstöðu fyrir golf iðkendum bæði héðan og úr nágrennabyggðarlögum.

3.10 Að minnsta kosti eitt nýsköpunar- og/eða þróunarverkefni tengt atvinnulífi á Stöðvarfirði verði komið til framkvæmda fyrir lok árs 2024: Fyrirtækið *Brauðdagar* leit dagsins ljós núna á haustmánuðum og bíður upp á heimsendingu á brauði hér á Stöðvarfirði. Viðtökurnar hafa verið góðar og er verið að vinna að því að koma fyrirtækinu í hentugt húsnæði. Verið er að standsetja framleiðslurými hjá Kaffibrennslunni Kvörn. Einnig er verið að koma upp Þjónustumiðstöð fiskeldis í gömlu bræðslunni. Þá er verið að koma tréverkstæði fyrir í húsnæði verktakafyrirtækisins Landatanga.

3 HEILSA OG VELLÍÐAN

8 GÓÐ ATVINNA OG HAGVÖXTUR

9 NÝSKÖPLUN OG UPPBYGGING

10 AUKINN JÓFNUÐUR

Meginmarkmið 4: Sterkir innviðir

Starfsmarkmið	0%	25%	50%	75%	100%	Skýringar	Markmiði lokið skv. verkefnisáætlun
4.1 Aukin tækifæri í ferðamennsku. Greining á þörfum og skilgreining verkefna fyrir ferðaþjónustu á Stöðvarfirði. Skoða sérstaklega gæði þjónustu og afþreyingar-möguleika.							Sumar 2023
4.2 Farið verði í umbætur á Suðurfjarðavegi á verkefnistíma Sterks Stöðvarfjarðar.							Lok árs 2025
4.3 Farið verði í greiningarvinnu á núverandi leiðakerfi almenningsgangna svo að þær verði styrktar enn frekar.						Lokið	Lok árs 2022
4.4 Lokið verði við lagningu ljósleiðara í íbúðarhús á Stöðvarfirði.							Mitt ár 2024
4.5 Útfæra og setja upp upplýsingaskilti víðsvegar um bæinn. Að minnsta kosti þrjú ný skilti verði komin upp.							Sumar 2023
4.6 Skoðaður möguleiki þess að koma á fót „fjölnotahúsi“.							Lok árs 2023
4.7 Núverandi heilbrigðisþjónusta verði greind með það að leiðarljósi að koma betur til móts við notendur.							Lok árs 2023
4.8 Kortleggja allar mögulegar leiðir til uppbyggingar íbúðarhúsnæðis á Stöðvarfirði.							Lok árs 2023
4.9 Teknar verði í notkun fimm nýjar íbúðir á Stöðvarfirði.							Lok árs 2025
4.10 Skoðað verði að koma á fót lǫngörðum og/eða skrifstofukjarna.							Lok árs 2024

4.1 Aukin tækifæri í ferðamennsku. Greining á þörfum og skilgreining verkefna fyrir ferðaþjónustu á Stöðvarfirði: Haldnir voru nokkrir fundir með aðilum er tengjast ferðaþjónustu á Stöðvarfirði, sem og öðrum áhugasömum. Verkefnisstjóri tók saman þær hugmyndir og ábendingar er komu úr þessum samtölum og setti saman í greinargerð. Rætt hefur verið um að boða til fundar um þessa greinargerð og skoða í framhaldi hvað sé hægt að gera til að auka vægi ferðaþjónustunnar hér á Stöðvarfirði.

4.2 Farið verði í umbætur á Suðurfjarðavegi á verkefnistíma Sterks Stöðvarfjarðar fyrir lok árs 2025: Sveitarstjórn sem og aðrir kjörnir fulltúrar Fjarðabyggðar hafa verið að þrýsta á að framkvæmdum á Suðurfjarðavegi verði flýtt á Samgönguáætlun. Þingfólk kjördæmisins hefur einnig lagt fram þingsályktunartillögur þess efnis.

4.3 Greining á núverandi kerfi almenningsamgangna: Vinnuhópur á vegum Fjarðabyggðar fékk formlegt minnisblað frá verkefnisstjóra varðandi hugmyndir og ábendingar um almenningsamgöngur er snerta Stöðvarfjörð.

4.4 Lokið verði við lagningu ljósleiðara í íbúðarhús á Stöðvarfirði fyrir mitt ár 2024: Samtal hófst á þessu ári við tæknifyrirtæki sem sjá um ljósleiðaratengingu um hvort og þá hvenær Stöðvarfjörður yrði á framkvæmdaáætlun varðandi lagningu ljósleiðara. Þetta mál hefur vakið talsverða athygli og mun Fjarðastofnun kanna hvort að það sé markaðsbrestur varðandi lagningu ljósleiðara. Sú vinna hefst á næsta ári. 2024.

4.7 Núverandi heilbrigðisþjónusta verði greind með það að leiðarljósi að koma betur til móts við notendur fyrir lok árs 2023: Þessi vinna er lítillega hafin en á íbúafundi í september var því velt upp hvort að þetta væri nauðsynlegt markmið. Verkefnisstjóri mun kanna áhuga meðal íbúa betur á nýju ári.

4.8 Kortleggja allar mögulegar leiðir til uppbyggingar íbúðarhúsnæðis á Stöðvarfirði fyrir árslok 2023: Húsnæðismál hafa verið fyrirferðarmikil á árinu. Kallað hefur verið eftir aðgerðum vegna húsa sem standa tóm meirihluta ársins. Ýmsir möguleikar hafa verið skoðaðir og er vinna enn í fullum gangi.

4.10 Skoðað verði að koma á fót lðngörðum og/eða skrifstofukjarna fyrir árslok 2024: Þetta tengist starfsmarkmiði 3.2.

Mynd 7: Úthlutunarathöfn 2023

Styrkir 2023

Önnur úthlutun úr Frumkvæðissjóði Sterks Stöðvarfjarðar fór fram í ár. Opnað var fyrir umsóknir 15. febrúar og var umsóknarfrestur til og með 15. mars. Viðtökurnar voru mjög góðar, alls bárust 32 umsóknir, heildarfjárhæð styrkumsókna nam 28.681.993 kr. og heildarkostnaður verkefna nam 59.810.779 krónum.

Styrkhæf verkefni eru rannsóknar-, þróunar- og nýsköpunarverkefni þar sem markvisst er stefnt að markaðssetningu nýrrar eða endurbættrar vöru eða þjónustu. Enn fremur samfélagsefandi verkefni önnur en þau sem teljast til lögbundinna og/eða hefðbundinna verkefna ríkis eða sveitarfélaga.

Til úthlutunar voru 7.200.000 krónur en upphæð til úthlutunar hækkaði þar sem styrkur frá úthlutun sjóðsins árið 2022 var ekki nýttur. Ákveðið var að styrkja 17 verkefni og var úthlutunarathöfn haldin 19. apríl í Sköpunarmiðstöðinni.

Yfirlit styrkja:

Umsækjandi	Verkefni	Upphæð
Hlynur Ármannsson	Örnefnaskráning Stöðvarfjarðar	500.000
Golfklúbbur Stöðvarfjarðar	Golfhermir á Stöðvarfirði	500.000
Kaffibrennslan Kvörn	Kaffibrennslan Kvörn - tækjabúnaður	750.000
Goðaborg ehf	Iðnaðarreykhús á Stöðvarfirði	1.000.000
Goðaborg ehf	Hráefnis-og afurðarkælir í fiskvinnslu	600.000
Guðmundur A. Hreinsson	Stodvarfjordur.is	300.000
Jóhannes Hafsteinsson & Leopold Figved	Stöðvagninn – matarvagn. <i>(ATH hætt var við verkefni og styrk skilað haust 2023).</i>	350.000
Stuðfirðingur ehf	Bingo, pool og pílu aðstaða	200.000
Sólmundur Friðriksson	Stöðfirskir bátar og skip – skilti	50.000
HJ ehf	Uppbygging sviðs á Söxu	200.000
HJ ehf	Tónleikaröð á Söxu	250.000
Þórhallur I. Atlason	Pönkgarðurinn	200.000
Fasteignafélagið Tudor ehf	Verslunin Brekkan	750.000
Áhugahópur um fornleifarannsóknir	Fornleifauppgröftur á Stöð og efling Samfélagsvitundar um rannsóknir þar	400.000
Kimi Tayler	Jokes and Gestures: comedy for youth and social engagement: Equipments for media	200.000
Íbúasamtök Stöðvarfjarðar	Rafrænt göngukort á Stöðvarfirði, undirbúningur	300.000
Ásthildur Ákadóttir	Máfurinn tónlistarsmiðja	650.000
	Samtals upphæð styrkja	7.200.000

Þess má geta að fyrirtæki og félagshópar á Stöðvarfirði hafa einnig sótt í aðra styrktar sjóði og fengið úthlutað:

Umsækjandi	Verkefni	Sjóður	Upphæð
Sköpunarmiðstöðin	Sköpunarmiðstöðin	Uppbyggingarsjóður Austurlands	2.400.000
Kaffibrennslan Kvörn	Kaffibrennslan Kvörn	Uppbyggingarsjóður Austurlands	1.800.000
Fræ Sköpunareldhús	Undirbúningur fyrir iðnaðareldhús í Sköpunarmiðstöðinni	Uppbyggingarsjóður Austurlands	2.500.000
Áhugahópur um fornleifarannsóknir á Stöð	Rannsóknir á fornminjum er finnast á Stöð í Stöðvarfirði	Fornminjasjóður Minjastofnunar Íslands	4.000.000
Áhugahópur um fornleifarannsóknir á Stöð	Til styrktar fornleifarannsóknnum á Stöð í Stöðvarfirði	Jaspis, félag eldri borgara á Stöðvarfirði	1.000.000

Staða styrkra verkefna frá 2022

Verkefni er fengu styrk úr fyrstu úthlutun Frumkvæðissjóðs Sterks Stöðvarfjarðar árið 2022 eru öll vel á veg komin. Hér má sjá töflu yfir þau verkefni og stöðuna á þeim:

Umsækjandi	Verkefni	Upphæð	Staða
Kaffibrennslan Kvörn	Kaffibrennslan Kvörn	1.500.000	Lokið
Sköpunarmiðstöðin	Hönnun á matvælaeiningu, Kaffibar	1.200.000	Unnið að lokaskýrslu
Guðmundur A. Hreinsson	Heimasíðan stodvarfjardur.is	600.000	Lokið
Atomic Analog production	Machines & tools for Atomic Analog production	550.000	Lokið
Sköpunarmiðstöðin	Endurbætur á verkstæðum	550.000	Lokið
Íbúasamtök Stöðvarfjarðar	Göngustígur með sjávarsíðunni	400.000	Lokið
Þóra Björk Nikulásdóttir	Iðnaðareldhús (undirbúningur)	400.000	Unnið að lokaskýrslu
Ástrós ehf	Fiskibolluframleiðsla	350.000	Í vinnslu
Solveig Friðriksdóttir	Slökunarpúðinn Friður & ró	350.000	Lokið
Ungmennafélagið Súlan	Gólfefni í líkamsræktarsal	350.000	Lokið
Skemmtifélag Stöðvarfjarðar	Tónleikar á bæjarhátíðinni Støð í Stöð	350.000	Lokið
Solveig Friðriksdóttir	Viðskiptaáætlun v/heilsueflandi námskeiða	200.000	Styrk skilað
Landatangi ehf	Orkusparnaður	200.000	Unnið að lokaskýrslu
	Samtals upphæð styrkja:	7.000.000	

Stöðvarfjörður í fréttum 2023

Ýmis málefni er snertu Stöðvarfjörð rötuðu í fjölmiðla, hvort sem það var í sjónvarpi eða í dagblöðum.

Húsnæðismál fengu umfjöllun:

<https://www.austurfrett.is/frettir/taepur-fjordhungur-husnaedhis-a-stoedhvarfirdhi-stendur-autt-thratt-fyrir-ibudhaskort>

<https://www.ruv.is/frettir/innlent/2023-06-09-meira-en-fimmta-hvert-hus-a-stodvarfirdi-stendur-tomt>

<https://www.mbl.is/frettir/innlent/2023/09/19/ibuum-stodvarfjardar-ward-ekki-ad-osk-sinni/>

<https://www.austurfrett.is/frettir/engar-audhveldar-lausnir-fyrir-stoedhvarfjoerdh>

<https://www.mbl.is/frettir/innlent/2023/05/25/taka-afstodu-til-banns-vid-skammtimaleigu/>

Ljósleiðaramál:

<https://www.ruv.is/frettir/innlent/2023-10-05-smaerri-thorp-hafa-setid-eftir-i-ljosleidaravaedingu-392752>

<https://www.ruv.is/frettir/innlent/2023-10-21-oljos-verkaskipting-tefur-ljosleidaravaedingu-i-thorpum-394099>

<https://austurfrett.is/frettir/stoedhvardhingar-leita-sinna-eigin-leidha-til-adh-baeta-netsamband-i-baenum>

Fornleifauppgröftur á Stöð:

<https://www.ruv.is/frettir/innlent/2023-05-30-visbendingar-um-fleiri-fornar-byggingar-og-fjolda-batskumla-a-stod>

<https://austurfrett.is/frettir/hallast-adh-thvi-adh-teikningin-af-vikingaskipinu-hafi-veridh-verndargripur>

Styrkt verkefni fengu umfjöllun:

<https://austurfrett.is/frettir/glaedha-gamla-hafnarsvaedhidh-a-stoedhvarfirdhi-lifi-medh-varanlegri-syningu>

<https://austurfrett.is/lifid/sloekunarpudhinn-fridhur-og-ro-fra-stoedhvarfirdhi>

Stöðfirðingar í fréttum:

<https://austurfrett.is/lifid/storkostlegt-adh-sigla-a-fullri-ferdh-og-heyra-ekkert-nema-gjalfridh-i-oeldunum>

<https://austurfrett.is/lifid/maludhu-regnbogagangbraut-a-stoedhvarfirdhi>

<https://www.ruv.is/sjonvarp/spila/landinn/32541/a00fa3/kimi-tayler-uppistandari-a-stodvarfirdi>

Hugleiðingar verkefnisstjóra

Árið 2023 er fyrsta heila árið sem Stöðvarfjörður tekur þátt í Brothættum byggðum og eins og gengur, þá hefur ýmislegt verið framkvæmt og gert á árinu sem er að líða. Íbúar hafa tekið virkan þátt, eins og sést á fjölda umsókna sem bárust í Frumkvæðissjóðinn í ár. Umsóknir voru fjölbreyttar og flestar áttu sterkan samhljóm í verkefnisáætlun Sterks Stöðvarfjarðar. Hugur er í mörgum umsækjendum sem eru annað hvort með nýjar hugmyndir í kollinum eða vilja byggja betur undir verkefni sem eru þegar farin af stað.

Kaffibrennslan Kvörn heldur áfram vexti sínum og er mikill áhugi á fyrirtækinu og kaffið orðið vinsælt en næstu skref eru að stækka viðskiptahópin og koma kaffinu á fleiri staði. Sköpunarmiðstöðin breytti um rekstrarform í vor og er að ganga í gegnum ákveðin breytingarfasa sem hefur verið tímafrekur og flókin. Vonandi mun þessi breyting hjálpa Sköpunarmiðstöðinni að vaxa og dafna.

Solveig Friðriksdóttir fékk styrk til að kaupa saumavél sem gerði henni kleift að sauma fleiri slökunarpúða en þá hefur hún framleitt og selt síðustu ár. Vinsældir slökunarpúðanna hafa heldur betur aukist og framleiðslan margfaldast sem er afar ánægjulegt.

Tvö ný fyrirtæki voru stofnuð á Stöðvarfirði á árinu. Smíðafyrirtækið Steðjistf ehf er að koma sér fyrir í húsnæði Landatanga en eigandi Steðjistf sérhæfir sig í smíðum á innréttingum og gluggum, þó framtíðarplanið sé að ráðast í byggingu íbúðarhúsnæðis. Fyrirtækið Brauðdagur sem sérhæfir sig í heimsendingum á súrdeigsbrauðum og öðru brauðmeti hóf framleiðslu sína í haust. Viðtökur hafa verið frábærar og pantanir farnar að berast frá öðrum byggðakjörnum Austurlands.

Í vor samþykktu íbúar hugmynd um nýtingu á Balanum, það er, að breyta þessari miðju bæjarins í skjólsælt fjölskyldusvæði. Fjarðabyggð setti fjármagn fyrir árið 2024 til þess að deiliskipuleggja svæðið í fjárhagsáætlun sveitarfélagsins og er það gleðiefni.

Hugmyndin um iðnaðareldhús í Sköpunarmiðstöðinni er á mikilli siglingu. Verkefnisstjóri, með reynslu við að setja upp framleiðslueldhús, var fengin til að hafa yfirumsjón með verkefninu og hafa betri yfirsýn yfir verkþætti og forgangsröðun þeirra. Eldhúsið sem mun heita Fræ Sköpunareldhús hlaut góðan styrk úr Uppbyggingarsjóði Austurlands 2024 og mun niðurrif veggja og svo uppbygging á rýminu hefjast strax á nýju ári. Það er gífurlegur áhugi fyrir eldhúsinu á öllu Austurlandi og ljóst er að nýting verður mikil og framleiðendur verða ekki aðeins frá Stöðvarfirði eða suðurfjörðum Fjarðabyggðar.

Sumarið fór í göngustígagerð en þrjár nýir göngustígar voru gerðir í nágrenni Stöðvarfjarðar. Bæjarhátíðin Støð í Stöð var haldinn í sumar eftir nokkurra ára hlé. Hjónaball Stöðvarfjarðar var endurvakið í ár og þóttist takast vel.

Stóru málin hér á Stöðvarfirði eru húsnæðismálin. Um 22% húsnæðis Stöðvarfjarðar er ekki í heilsársbúsetu og sviður heimafólki að sjá svona mörg hús standa auð mestan hluta ársins á meðan eftirspurn er eftir húsnæði.

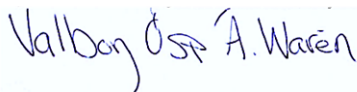
Verslunin Brekkan var seld í febrúar og þrátt fyrir yfirlýsingar nýrra eigenda um að hefja á ný verslunarrekstur í húsinu, hefur ekkert gerst í þeim málum. Þetta þjónustuleysi leggst þungt í Stöðfirðinga og þrátt fyrir vilja ákveðinna einstaklinga hér í bænum að koma verslun í gang, hefur það reynt erfitt. Sótt var um í A9, sjóð byggðaáætlunar til styrktar verslunum í strjábýli en ekki var veittur styrkur að þessu sinni, þar sem tiltölulega stutt þykir til næsta byggðakjarna, að mati valnefndar.

Verkefnisstjóri hefur unnið mikið í ljósleiðaramálum á árinu 2023. Netsamband er lélegt í þorpinu og það ástand stendur í vegi fyrir því að hægt sé að vinna að nokkrum starfsmarkmiðum. Má þar nefna starfsmarkmið er snýr að því að koma upp aðstöðu fyrir fjarvinnu. Núverandi nettenging getur ekki annað vinnu þeirra einstaklinga sem þurfa háhraðatengingu. Nýtt ár mun hefjast á fundarhöldum um hvaða möguleikar eru til staðar svo að hægt sé að koma þessu starfsmarkmiði áfram.

Þrátt fyrir mótlæti að sum leyti þá hefur 2023 verið ánægjulegt og gefandi. Íbúar Stöðvarfjarðar eru svo sannarlega drifkrafturinn í þessu verkefni. Fólk hefur verið duglegt að mæta á fundi, taka þátt í samræðum, koma með athugasemdir og hugmyndir. Samheldnin er mikil og íbúar vilja sjá Stöðvarfjörð vaxa og dafna.

Ég vona að nýtt ár muni byrja eins og 2023 endar, fólk uppfyllt af áhugaverðum hugmyndum og með viljann til að hrinda þeim í framkvæmd.

Stöðvarfjörður, janúar 2024

Myndir: Kristján Þ. Halldórsson,
Sérfræðingur hjá Byggingastofnun og Valborg Warén verkefnisstjóri